

**Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет лісового господарства,
деревооброблювальних технологій та
землевпорядкування**

**Кафедра лісових культур, меліорацій та садово-
паркового господарства**

ВИРОБНИЧО - ТЕХНОЛОГІЧНА ПРАКТИКА

Методичні вказівки

**до проходження виробничо - технологічної практики
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форми навчання
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»**

Харків

2024

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лісового господарства, деревооброблювальних технологій
та землевпорядкування
Кафедра лісових культур, меліорацій та
садово-паркового господарства

ВИРОБНИЧО - ТЕХНОЛОГІЧНА ПРАКТИКА

Методичні вказівки
до проходження виробничо - технологічної практики
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форми навчання
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»

Затверджено рішенням
навчально-методичної комісії
факультету лісового господарства,
деревооброблювальних технологій
та землевпорядкування
Протокол № 5
від 08 листопада 2024 р

Харків
2024

УДК 712:378.147.091.33-027.22](072)

В 48

Схвалено на засіданні кафедри лісових культур, меліорацій
та садово-паркового господарства
Протокол № 3 від 07 листопада 2024 р.

Рецензенти:

Ю.М. Бородин, кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри лісівництва та мисливського господарства Державного біотехнологічного університету.

І.В. Забродіна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин ім. Б.М. Литвинова Державного біотехнологічного університету.

В 48 Виробничо- технологічна практика: методичні вказівки до проходження виробничо- технологічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» / укладачі: Ю.М. Біла, А.А. Суска, В.В. Горошко, В.В. Назаренко, С.П. Распопіна, А.В. Гармаш, В.П. Пастернак, І.М. Швиденко, С.І. Познякова, А.Г. Булат, М.М. Діденко, О.Б. Величко, Л.І. Кравченко; ДБТУ. – Харків, 2024. 33 с.

Методичні вказівки до проходження виробничо-технологічної практики містять опис, програму та структуру практики. Розроблені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». Методичні вказівки мають інформативний характер і є корисними для здобувачів інших спеціальностей, наукових та науково-педагогічних працівників.

УДК 712:378.147.091.33-027.22](072)

Відповідальна за випуск: Ю. М. Біла, канд. с.-г. наук, доц.

© Ю.М. Біла, А.А. Суска, В.В. Горошко, В.В. Назаренко, С.П. Распопіна, А.В. Гармаш, В.П. Пастернак, І.М. Швиденко, С.І. Познякова, А.Г. Булат, М.М. Діденко, О.Б. Величко, Л.І. Кравченко
©Державний біотехнологічний університет

1. Організація і керівництво практикою

1.1. Мета і завдання виробничо-технологічної практики.

Виробничо-технологічна практика є важливою і невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих спеціалістів і проводиться на передових підприємствах лісового та садово-паркового господарства.

Основною метою практики є набуття здобувачами навичок практичної і організаторської роботи в умовах виробництва, закріплення одержаних теоретичних знань і застосування їх у виробничому процесі. Здобувач повинен правильно зорієнтуватися у природно-історичних, виробничо-господарських і економічних умовах конкретного господарства, ознайомитись з громадсько-політичним життям підприємства і отримати навички громадської і культурно-масової роботи.

1.2. Місце проходження практики

Місцем практики можуть слугувати: лігоспи, лісництва, лісовпорядні партії, експедиції та дослідницькі партії, підприємства садово-паркового господарства кафедри факультету лісового та садово-паркового господарства, деревооброблювальних технологій та землевпорядкування

Практикант при виконанні програми займає ті або інші робочі місця не більше того часу, який відведено робочим календарним планом проходження практики. Бажано, щоб здобувач не менше 50% часу приймав безпосередню участь у виробничому процесі.

1.3. Права і обов'язки здобувача-практиканта

Перед виїздом на практику здобувач зобов'язаний одержати в деканаті відповідні документи і своєчасно виїхати на місце виробничо-технологічної практики. По прибутті слід з'явитися до керівника підприємства для визначення місця і призначення відповідальної особи за проходження практики. Далі здобувач складає календарний план проходження практики, керуючись даною програмою (розділ 2) і виробничою програмою підприємства. При проходженні практики здобувач зобов'язаний:

- повністю виконати завдання, передбачені програмою практики;
- дотримуватись діючих на підприємстві правила внутрішнього розпорядку;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки та виробничо-технологічної санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу і її результати нарівні зі штатними працівниками;
- вести щоденник і записувати зміст і результати виконаних робіт;
- подати керівнику практики від виробництва звіт про виконання програми практики.

1.4. Керівництво практикою.

Керівництво практикою здійснюється університетом і підприємством, в якому здобувач проходить виробничу практику.

Керівник практики від навчального закладу:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед виїздом здобувачів на практику (інструктаж про порядок проходження практики, з техніки безпеки та ін.);
- відповідає за науково-методичне забезпечення практики відповідно до навчального плану і затвердженої програми;

- спільно з керівником практики від виробництва керує дослідною роботою здобувачів, передбаченою завданнями кафедр;
- бере участь у роботі комісії з прийому звітів з практики та у підготовці наукових робіт за її підсумками;
- надає завідувачу кафедрою письмовий звіт про проходження практики і пропозиції з її удосконалення.

На підприємстві відповідальність за організацію практики покладається на керівника (директора, начальника експедиції). Безпосереднє керівництво практикою може здійснюватися інженерами, лісничими, таксаторами, науковими співробітниками та іншими висококваліфікованими спеціалістами.

Підприємства, які є базами практик:

- організують практику здобувачів відповідно до даної програми;
- надають місця практики, забезпечують можливості для якісного її проходження;
- створюють необхідні умови для одержання здобувачами в період проходження практики знань з проведення лісогосподарських заходів, організації праці;
- проводять погодження з університетом календарних графіків проходження практики;
- залучають здобувачів до виконання поточних лісогосподарських робіт відповідно до кваліфікації практикантів за взаємною домовленістю після проведення необхідних інструктажів;
- надають здобувачам-практикантам можливість користуватися наявною літературою, технічною та іншою документацією;
- допомагають у підборі матеріалів для курсових проектів і робіт;
- проводять обов'язкові інструктажі з охорони праці та техніки безпеки (первинний і на робочих місцях) з оформленням встановленої документації, при необхідності проводять навчання безпечним методам роботи;
- забезпечують і контролюють дотримання здобувачами правил внутрішнього розпорядку, в тому числі часу початку і закінчення роботи;

- залучають здобувачів до участі в семінарах, нарадах, конференціях;
- забезпечують, в разі необхідності, безкоштовним гуртожитком;
- наказом керівника підприємства на здобувача - практиканта можуть накладатися стягнення у разі порушення правил внутрішнього розпорядку з повідомленням керівництву університету;
- несуть повну відповідальність за результати порушення правил «Техніки безпеки» здобувачами;
- контролюють ведення щоденників, підготовку звітів і складають на здобувачів виробничі характеристики, які містять дані про рівень знань, відношення здобувачів до роботи. Перевірка щоденника і звіту фіксується підписом керівника практики.

2. Зміст практики.

Тривалість виробничо-технологічної практики складає 6 тижнів. Протягом цього часу необхідно ознайомитися з структурою підприємства і його виробничою діяльністю з питань:

Декоративне формування рослин та топіарне мистецтво
 Декоративні рослини закритого ґрунту
 Ландшафтні культури та лісорозведення
 Експлуатація та інвентаризація садово-паркових об'єктів
 Організація садово-паркового господарства
 Геоботаніка
 Парколісовпорядкування
 Ландшафтна архітектура
 Реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів
 Планування робіт СПГ
 Лікарські рослини
 Аранжування
 Моніторинг шкідників декоративних рослин

3. Методичні пояснення.

Після ознайомлення з відповідними документами та об'єктами у робочому зошиті даються короткі але вичерпні відповіді на нижче приведені питання. Приводяться матеріали лише стосовно наявних у підприємстві об'єктів і робіт. Слід мати на увазі, що в щоденниках і звітах потрібно приводити не тільки назви робіт (посадка, пересадка, формування та догляд за рослинами, обробка пестицидами та ін.), а й конкретні основні показники (площа, висота, діаметр, стан листя і т.п.).

Декоративне формування рослин та топіарне мистецтво

- Ознайомитися з організаційною структурою підприємства, його підрозділами та спеціалізацій у сфері декоративного формування рослин і топіарного мистецтва;
- Ознайомитися з основними виробничими процесами, що відбуваються на підприємстві, включаючи підбір рослин, формування, догляд та реалізацію готової продукції;
- Методи формування рослин та стилі топіарного мистецтва.

Декоративні рослини закритого ґрунту:

- Ознайомитися з документами, що регламентують організацію та технологію вирощування декоративних рослин у закритому ґрунті;
- Ознайомитися з планами розміщення рослин, схемами посадки, графіками догляду;
- Ознайомитися з основними показниками якості декоративних рослин (висота, діаметр, стан листя, наявність квітів);
- Ознайомитися з кращими сортами та їх характеристикою для подальшого використання в озелененні.

Ландшафтні культури та лісорозведення:

- Ознайомитися з матеріалами ландшафтного проектування, планами організації та розвитку озеленення, картами ландшафтного

планування, описами рослин, що використовуються у зелених насадженнях, а також даними обліку зелених насаджень;

- Характеристики основних видів ландшафтних культур, їх екологічні вимоги, декоративні якості та агрономічні аспекти вирощування;
- Ознайомитися з технікою проведення ландшафтних робіт, включаючи підготовку ґрунту, посадку та догляд за рослинами, формування ландшафтних композицій, використання елементів ландшафтного дизайну.

Експлуатація та інвентаризація садово-паркових об'єктів:

- Ознайомитися з планом організації і розвитку садово – паркового господарства, відомостями про кількість та стан насаджень, їхню вікову структуру, площу об'єктів;
- Зібрати такі основні показники, як загальну кількість дерев, їхній діаметр та висоту, стан здоров'я, розміщення на площі;
- Ознайомитися з методами огляду, вимірюванням та оцінки стану зелених насаджень, складанням інвентаризаційних відомостей.

Організація садово-паркового господарства:

- Ознайомитися з матеріалами організації садово – паркового господарства, планом розвитку паркових і садових об'єктів, а також планами озеленення територій;
- Ознайомитися з документацією, яка стосується обліку паркового фонду, інвентаризації та планування посадок, їх стану та розвитку;
- Зібрати основну характеристику найкращих насаджень у садово – паркових зонах, зокрема за їх естетичними, екологічними та рекреаційними показниками;
- Ознайомитися з методиками переліку та інвентаризації дерев, кущів та інших зелених насаджень у парках та садах.

Геоботаніка:

- Ознайомитися з матеріалами досліджень рослинності, включаючи карти поширення рослин, опис біотопів, фітоценотичні характеристики;
Вивчити основні види рослин, які представлені на об'єктах підприємства, їх екологічні вимоги та значення в екосистемах;
- Вивчити типи рослинних угруповань, їх структури, домінантних видів, асоціацій і зв'язків між ними;
- Ознайомитися з методиками моніторингу рослинності, включаючи опис методів збору даних (квадратні проби, лінійні проби), підрахунок кількості видів та їх частоти;
- Ознайомитися з технікою взяття проб для аналізу видового складу та структури рослинності.

Парколісовпорядкування:

- Ознайомитися з матеріалами парколісовпорядкування, включаючи плани організації та розвитку лісового та садово-паркового господарства;
- Ознайомитися з планами парколісових насаджень та таксаційних описів, що включають облік лісового та садово-паркового фонду;
- Визначити таксаційні показники кращих парколісових насаджень, таких як середня висота, діаметр стовбура, запас деревини;
- Ознайомитися з технікою обліку дерев на парколісових ділянках та пробних площах.

Ландшафтна архітектура:

- Ознайомитися з матеріалами проектування ландшафтів, планами організації та розвитку зелених насаджень, концепціями благоустрою територій, а також описами проектів озеленення;
- Ознайомитися з методами вибору рослин для ландшафтних

композицій, техніками створення планів озеленення, матеріально – грошовою оцінкою проектів.

Реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів

- Ознайомитися з проектними документами на реставрацію садово-паркових об'єктів, з планами реконструкції та оновлення, із структурою насаджень і їх таксаційними характеристиками до і після реконструкції;
- Зібрати показники відновлених насаджень і об'єктів;
- Ознайомитися з технікою інвентаризації елементів паркового ландшафту перед початком реставрації.

Планування робіт СПГ

- Ознайомитися з планами організації і розвитку садово-паркового господарства, які включають схеми озеленення, графіки проведення робіт, та розрахунки потреби у ресурсах;
- Визначити основні показники успішності проектів, таких як площа озеленення, кількість висаджених дерев та чагарників, витрати на матеріали та робочу силу, результати моніторингу стану насаджень;
- Вивчити технічні аспекти виконання озеленення, включаючи технологію підготовки ґрунту, посадки рослин, їх догляду та захисту.

Лікарські рослини

- Ознайомитися з матеріалами щодо культивування лікарських рослин, планами організації та розвитку рослинного господарства (плани насаджень лікарських рослин, описи ділянок вирощування, а також дані щодо видової різноманітності та обліку лікарської сировини);
- Ознайомитися з основними таксаційними показниками кращих ділянок із лікарськими рослинами (арактеристики ділянок, на яких вирощують лікарські рослини: площа, види рослин, показники

- продуктивності (кількість зібраної сировини, якість сировини тощо));
- Ознайомитися з технікою збору лікарських рослин на обраних ділянках (описуються методи матеріально-грошової оцінки отриманої сировини, прийом та здача лікарської продукції).

Аранжування

- Ознайомитися з матеріалами аранжування, включаючи плани ландшафтного дизайну, графіки роботи, а також опис композицій та використаних рослин;
- Ознайомитися з характеристиками основних елементів аранжування (вибір видів рослин, висота та ширина рослин у композиції, колірна гамма та сезонні зміни в зовнішньому вигляді насаджень);
- Ознайомитися з технікою аранжування (створення естетичних композицій, підбір рослин за їхніми характеристиками та потребами (освітлення, вологість, типи ґрунту тощо), а також особливості догляду за рослинами в процесі їх аранжування).

Моніторинг шкідників декоративних рослин

- Ознайомитися з протоколами обстежень декоративних рослин, планами моніторингу шкідників, інформацією про поширеність шкідників у різних зонах підприємства, а також з даними про їх чисельність;
- Вивчити основні показники ураження рослин шкідниками (відсоток уражених рослин, ступінь ураження, види шкідників та їхній вплив на декоративні рослини);
- Ознайомитися з методами збору даних (візуальні обстеження, використання ловчих пасток, феромонних пасток).

Матеріали для курсових проектів і лабораторно-практичних робіт

Під час практики необхідно зібрати наступні матеріали для курсових проектів і лабораторно-практичних робіт, які передбачені навчальним планом.

Декоративне формування рослин та топіарне мистецтво

1. Проекти оформлення зелених насаджень;
2. Креслення або плани територій, де планується здійснення декоративного формування;
3. Інструкцію з догляду за декоративними рослинами;
4. Технологічні картки для різних видів топіарних форм;
5. Таксаційні картки (опис видів рослин, їх характеристик, умов вирощування та особливостей формування);
6. Журнал спостережень (записи про стан рослин до і після формування, а також дані про їхній розвиток);
7. Рекомендації з формування (документи, що містять різноманітні методи і стилі формування рослин, приклади різних топіарних форм);
8. Інформацію про використані препарати, їх склад, спосіб застосування;
9. Кошторис (витрати на матеріал);
10. Перелік рослин, які використовуються для декоративного формування (кущі, дерева, багаторічники);
11. Схеми або малюнки методів формування рослин.

Декоративні рослини закритого ґрунту

1. Матеріали з технології вирощування декоративних рослин;
2. Плани та схеми розміщення рослин у теплицях та оранжереях;
3. Відомості обліку декоративних рослин у закритому ґрунті;
4. Зібрати таксаційні показники рослин (висота, діаметр, стан);
5. Відомості про технічні матеріали (субстрати для посадок, добрива,

- засоби захисту рослин);
6. Відомості про кількість висіяного насіння та висаджених саджанці декоративних рослин у закритий ґрунт;
  7. Відомості про витрати на садивний матеріал, обладнання, засоби захисту рослин від шкідників, субстрати для посадок.

Ландшафтні культури та лісорозведення

1. Положення про структуру і функції відділів, що займаються ландшафтними культурами і лісорозведенням;
2. Проекти зелених насаджень (проекти планування території, перелік рослин);
Проекти лісорозведення (проекти планування лісових масивів, перелік видів дерев);
3. Технологічні карти на вирощування та догляд за ландшафтними культурами;
4. Інструкції по технології лісорозведення (посадка, догляд, захист від шкідників та хвороб);
5. Вартісні розрахунки на посадку і догляд за рослинами;
6. Фінансові звіти про витрати на реалізацію проектів.

Експлуатація та інвентаризація садово-паркових об'єктів

1. План організації і розвитку садово – паркового господарства;
2. Інвентаризаційні відомості зелених насаджень (дерева, кущі, клумби);
3. Карти та плани розташування садово – паркових об'єктів;
4. Зібрати дані про вік, стан здоров'я, діаметр і висоту дерев та кущів;
5. Плани догляду за насадженнями;
6. Звіти про проведені роботи з догляду за ґрунтом;
7. Звіт про вартість робіт з догляду за садово – парковими об'єктами;
8. Відомості про реалізацію декоративні рослини.

Організація садово-паркового господарства

1. Генеральний план розвитку садово – паркових територій;
2. Плани озеленення територій;
3. Відомості обліку садово-паркового фонду (переліки дерев, кущів, квітників);
4. Інвентаризаційні відомості щодо стану існуючих насаджень;
5. Проектна документація на створення ландшафтних композицій;
6. Схеми організації та функціонального зонування парків і садів;
7. Плани розміщення і догляду за насадженнями;
8. Опис робіт з догляду за зеленими насадженнями (методи і технології);
9. Дані про глибину обробітку ґрунту, способи поливу, внесення добрив;
10. Звіт щодо потреб у догляді за газонами, квітниками, деревами і кущами;
11. Кошториси витрат на утримання парків і садів;
12. Звіти про виконані роботи та витрати на догляд за садово-парковими об'єктами.

Геоботаніка

1. Проект дослідження рослинності на визначеній території;
2. Плани проведення польових досліджень та експериментів;
3. Інструкції щодо організації та виконання польових робіт;
4. Класифікаційні таблиці рослинних угруповань (асоціацій, серій, формацій);
5. Фітоценотичні описи та характеристика основних видів, представлених на території досліджен;
6. Методики збору та аналізу проб рослинності;
7. Інструкції з моніторингу стану рослинності;
8. Методики статистичної обробки даних;

9. Результати лабораторних аналізів ґрунтів (фізико-хімічні властивості);
10. Відомості про види рослин, їх частоту зустрічі, біомасу та інші екологічні показники;
11. Облікові дані про різноманіття видів на досліджуваних ділянках.

Парколісовпорядкування

1. Загальні плани територій парків і лісопарків;
2. Проекти ландшафтного дизайну;
3. Документи, що містять детальну інформацію про стан насаджень (висота, діаметр, вік дерев);
4. Відомості обліку лісового та садово-паркового фонду (каталоги, бази даних);
5. Географічні карти та плани територій, що показують розташування парків і лісопарків;
6. Схеми зонування територій;
7. Інструкції та рекомендації щодо виконання робіт (документи з методології обробки ґрунту, догляду за насадженнями);
8. Документи, що містять дані про екологічний стан територій (показники якості ґрунту, стан рослинності);
9. Акти обстеження стану паркових об'єктів, включаючи оцінку їх здоров'я та продуктивності.

Ландшафтна архітектура

1. Плани територій для озеленення;
2. Проекти благоустрою парків, скверів, садів та інших об'єктів ландшафтної архітектури;
3. Генеральні плани ландшафтних об'єктів із зазначенням зонування та функціонального призначення територій;
4. Плани насаджень з інформацією про кількість, види та

- розташування дерев, кущів і квітників;
5. Схеми сезонних посадок (весняне та осіннє озеленення);
  6. Каталоги рослинних об'єктів на території підприємства, включаючи їхні види, вік, стан, ботанічні особливості;
  7. Документи про облік зелених насаджень, планові зміни і заміну рослин;
Графіки поливу, підрізки, внесення добрив та інших заходів догляду за насадженнями;
  8. Інструкції з догляду за різними видами рослин;
  9. Бюджети на озеленення та утримання ландшафтних об'єктів;
  10. Кошториси на виконання ландшафтних робіт, матеріально-грошова оцінка проектів;
  11. Схеми систем поливу, дренажу та освітлення;
  12. Інженерні рішення для створення малих архітектурних форм (альтанки, фонтани, доріжки тощо);
  13. Документи з аналізом екологічного впливу озеленення на територію;
  14. Звіти щодо відповідності проектів екологічним нормам і стандартам.

Реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів

1. Проекти реставрації садово-паркових об'єктів;
2. Плани реконструкції та відновлення окремих ділянок парків;
3. Генеральні плани садово-паркових об'єктів;
4. Акти інвентаризації рослинних насаджень та архітектурних форм;
5. Опис стану насаджень до реставрації (видовий склад, вік насаджень, площі);
6. Акти інвентаризації інфраструктурних об'єктів (алеї, водойми, доріжки, альтанки тощо);
7. План реставраційних робіт (етапи, терміни виконання, технологічні

- рішення);
8. План насаджень, що підлягають реконструкції або заміні;
  9. Схеми благоустрою (відновлення газонів, квітників, партерів);
  10. Таксаційний опис насаджень (розміри, вік, видовий склад дерев і чагарників);
  11. Технологічні карти з догляду за ґрунтом, водними об'єктами, деревами та чагарниками;
  12. Інструкції щодо застосування добрив, обрізки дерев, лікування пошкоджених насаджень;
  13. Кошторисні документи на проведення реставраційних робіт;
  14. Фінансові звіти по витратах на матеріали та роботу;
  15. Акти оцінки стану ґрунтів і водних ресурсів до і після реставрації.

Планування робіт СПГ

1. Проекти озеленення територій (парків, скверів, громадських зон);
2. Генеральні плани озеленення;
3. Робочі креслення озеленювальних робіт (схеми розміщення насаджень, інженерних мереж);
4. Стратегічні плани розвитку СПГ (довгострокові та короткострокові);
5. Графіки виконання робіт (висадження рослин, догляд за насадженнями, реконструкція об'єктів);
6. Технічні паспорти на об'єкти садово-паркового господарства (наприклад, на зелені насадження, об'єкти благоустрою);
7. Акти інвентаризації насаджень (інформація про види рослин, їх стан, кількість);
8. Документи з результатами аналізу ґрунтів на ділянках, де планується або вже виконується озеленення;
9. Відомості про проведення агротехнічних заходів (підживлення, полив, обробка від шкідників і хвороб);

10. Календарні плани догляду за насадженнями (обрізка, полив, підживлення, захист від шкідників);
11. Відомості про санітарний стан насаджень (акти обстежень, рекомендації щодо санітарних рубок чи лікування дерев);
12. Бюджетні документи, що відображають витрати на озеленювальні роботи;
13. Кошториси на закупівлю рослинного матеріалу, агрохімікатів, техніки;
14. Оперативні звіти про хід озеленювальних робіт (висадження, догляд, заміна рослин);
15. Підсумкові звіти з виконання проектів (площа озеленення, кількість висаджених рослин, витрати матеріалів);
16. Відомості про наявні зелені насадження (види дерев, чагарників, квіткових рослин);
17. Інвентаризаційні відомості, що відображають кількість і стан насаджень;
18. Документи з оздоблення територій (використання декоративних елементів, штучних водойм, фонтанів);
19. Плани і графіки благоустрою (будівництво алей, встановлення елементів ландшафтного дизайну);
20. Екологічні акти, що підтверджують дотримання природоохоронних норм і правил під час проведення озеленювальних робіт.

Лікарські рослини

1. План посадок лікарських рослин;
2. План сівозміни;
3. Технологічні карти вирощування лікарських рослин;
4. Документи, що описують біологічні та екологічні характеристики рослин;
5. Опис сортів або видів лікарських рослин;

6. Журнал обліку агротехнічних робіт;
7. Акти обробітку ґрунту та посадки;
8. Журнал обліку збору лікарських рослин;
9. Акти приймання сировини;
10. Акти матеріально-грошової оцінки врожаю;
11. Дозволи на вирощування лікарських рослин;
12. Сертифікати якості лікарської сировини;
13. Інвентаризація насаджень лікарських рослин;
14. Відомості про запаси лікарської сировини.

Аранжування

1. Генеральні плани територій;
2. Проекти озеленення (з детальними планами аранжування);
3. Проекти наявних зелених насаджень;
4. Геодезичні обстеження (схеми рельєфу, дренажу);
5. Аналіз ґрунтів (фізико-хімічні характеристики, pH, поживний склад);
6. Переліки рекомендованих рослин (декоративні, лікарські, ґрунтозахисні);
7. Опис характеристик видів рослин (висота, ширина, сезонність, вимоги до умов);
8. Технології вирощування, догляду та аранжування рослин;
9. Порядок виконання робіт (послідовність, терміни);
10. Журнали обліку робіт (дати, обсяги, виконавці);
11. Результати аранжування (стан рослин, їх адаптація, відповідність проекту);
12. Кошториси на озеленення та аранжування;
13. Витрати на матеріали та обслуговування.

Моніторинг шкідників декоративних рослин

1. Загальний план моніторингу шкідників на території підприємства;
2. Графік проведення обстежень декоративних рослин;
3. Протоколи обстежень декоративних насаджень на наявність шкідників;
4. Звіти про результати обстежень (чисельність шкідників, ураженість рослин);
5. Звіти про проведення заходів з контролю чисельності шкідників (обробки, використані препарати);
6. Відомості про фенологічні спостереження;
7. Облікові картки на окремі види декоративних рослин з інформацією про стан і захворювання;
8. Картки спостережень за динамікою чисельності шкідників.

Додаткові матеріали для дипломного проектування та участі в науково-дослідній роботі здобувача

Декоративне формування рослин та топіарне мистецтво

1. Перелік та характеристика матеріалів, що використовуються для формування рослин;
2. Календар виробничих процесів (терміни для посіву, пересадки, формування та догляду за рослинами);
3. Звіт про витрати на виробництво формування рослин (собівартість, витрати на робочу силу, матеріали та обладнання);
4. Звіт по обсягу продукції ;
5. Інформація про сертифікаційні процеси для виробництв декоративних рослин, включаючи екологічні сертифікати та інші стандарти;
6. Зразки формування схем формування рослин;
7. План заходів з охорони рослин (заходи для контролю та профілактики захворювань і шкідників, включаючи використання

пестицидів та біологічних засобів захисту);

8. Звіт про реалізацію успішних проектів у галузі ландшафтного дизайну та декоративного формування рослин.

Декоративні рослини закритого ґрунту

1. Генеральний план телиці або оранжереї;
2. Схеми розташування рослин з позначенням їх видів, кількості та глибини посадки;
Технічні креслення для будівництва теплиць (матеріали, розміри, типи конструкцій);
3. Технічні характеристики автоматизованих систем поливу та контролю клімату;
Картки для вирощування квітів, декоративних кущів, дерев, вічнозелених рослин;
4. Записи про зміни в стані рослин (ріст, розвиток, хвороби);
Кошторис витрат на матеріали, обладнання, роботу.

Ландшафтні культури та лісорозведення

1. Генеральний план (схема території з розміщенням рослин, доріжок, водних об'єктів тощо);
Креслення окремих ділянок з детальними вказівками по рослинності;
2. Список використаних рослин, їх характеристика, кількість і місце висадки;
3. Креслення, що показує розташування лісових насаджень, їх структуру і кількість;
4. Фінансові звіти щодо реалізації проекту, включаючи матеріали, роботу та інші витрати;
5. Технологічні карти;
6. Картки обліку робіт.

Експлуатація та інвентаризація садово-паркових об'єктів

1. Генеральні плани розвитку парків та зелених зон, що містять інформацію про територіальне зонування, функціональні зони, архітектурні елементи;
2. Детальні плани реконструкції або модернізації садово – паркових зон, що включають схеми озеленення, ландшафтних перетворень, водних об'єктів;
3. Плани озеленення та благоустрою територій (планові заходи з висадки нових дерев, кущів, квітів та інших рослин); Інвентаризаційні відомості зелених насаджень (і кількість дерев, кущів, клумб, їхній вид, вік, стан здоров'я, діаметр стовбура та висота);
4. Карти та схеми насаджень (з вказівкою на територіальне розміщення об'єктів зелених насаджень);
5. Звіти про результати інвентаризаційних робіт;
6. Технічна картка та кошториси на проведення доглядових робіт;
7. Річні звіти про догляд за садово – парковими об'єктами;
8. Договірна документація з підрядниками, що виконують роботи з благоустрою та догляду за територіями (озеленення, полив, обслуговування інфраструктури);
9. Акти екологічного моніторингу зелених насаджень; Дані про результати фвтосанітарних заходів;
10. Документи про впровадження екологічно чистих технологій догляду за рослинами; Бюджети та кошториси витрат на експлуатацію садово – паркових об'єктів;
11. Документи про економічну ефективність проведених заходів;
12. Звіти про використання нових технологій у садово – парковому господарстві;
13. Проекти нових насаджень або ландшафтних рішень;

14. Технічна документація на елементи паркового благоустрою (лавки, огорожі, доріжки, фонтани та інші елементи ландшафтної інфраструктури);
Плани ремонту та реконструкції інфраструктурних елементів парків та садів;
15. Інструкції з експлуатації та догляду за технічними об'єктами садово – паркового господарства (системи зрошення, освітлення, дренажні системи).

Організація садово-паркового господарства

1. Проекти реконструкції садово-паркових об'єктів (деталізовані плани, ескізи, креслення);
2. Генплани створення нових паркових зон, проектні рішення з ландшафтної архітектури;
3. Паспорти та сертифікати на посадковий матеріал (дерева, кущі, квітники), його якісні характеристики;
4. Звіти про придатність матеріалів для вирощування в конкретних умовах;
5. Кошториси на створення і догляд за зеленими насадженнями;
6. Фінансові звіти про витрати на обслуговування садово-паркових територій;
7. Звіти про результати регулярної інвентаризації зелених насаджень;
8. Програми з догляду та охорони насаджень (полив, добрива, боротьба зі шкідниками).

Геоботаніка

1. Карти розповсюдження рослинності, екологічні карти, карти середовищ проживання видів;
2. Протоколи обстежень та моніторингу рослинних угруповань;
3. Відомості про види, їх чисельність, частоту зустрічі та екологічні

показники

Парколісовпорядкування

1. Проекти парколісовпорядкування;
2. Схеми та карти парколісовпорядкування;
3. Звіти про інвентаризацію зелених насаджень, включаючи дерева, кущі, квітники;
4. Оцінка біорізноманіття в парках;
5. Звіти про екологічний стан територій, включаючи аналіз ґрунтів, води, та атмосферного повітря.

Ландшафтна архітектура

1. Генплани великих об'єктів благоустрою (парки, ботанічні сади, рекреаційні зони), включаючи топографічні карти, схеми зонування території, розташування доріжок, водойм, малих архітектурних форм;
2. Проекти реконструкції чи модернізації наявних ландшафтних об'єктів;
3. Розрахункові матеріали щодо оптимізації використання території.;
4. Документи про аналіз впливу міського середовища на рослини та адаптацію певних видів до умов конкретної території;
5. Звіти про моніторинг екологічного стану об'єктів ландшафтної архітектури;
6. Статистичні дані щодо динаміки розвитку та стану насаджень;
7. Звіти про аналіз хімічних та фізичних характеристик ґрунтів на ландшафтних об'єктах;
8. Програми реконструкції ґрунтового покриття для покращення умов зростання насаджень;
9. Технічні характеристики малих архітектурних форм, що використовуються в проєктах.

Реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів

1. Генеральні плани територій садово-паркових об'єктів;
2. Робочі креслення з детальним описом архітектурних, інженерних та ландшафтних елементів парку, що підлягають реконструкції;
3. Технічні завдання на проведення реставраційних робіт;
4. Схеми водопостачання та дренажних систем, які забезпечують правильне функціонування паркового комплексу;
5. Акти інвентаризації зелених насаджень із зазначенням кількісного та якісного складу рослинності (вік, видова приналежність, стан дерев та чагарників);
6. Звіти інвентаризації малих архітектурних форм (лави, фонтани, альтанки, скульптури);
7. Документація про стан доріжок, водойм та інших інфраструктурних елементів до реставрації;
8. Кошториси на проведення реставраційних робіт, які включають вартість матеріалів, оплату праці, використання техніки та інші витрати;
9. Проектні рішення з відновлення рослинних композицій (квітники, живоплоти, алеї) із зазначенням конкретних порід дерев та кущів для посадки;
10. Фінансові плани реалізації реконструкційних заходів;
11. Звіти з екологічної оцінки стану ґрунтів, водних ресурсів та насаджень;
12. Звіти моніторингу стану насаджень та архітектурних об'єктів після попередніх реставраційних заходів;
13. Матеріальні звіти про використання ресурсів (будівельні матеріали, рослинний матеріал) під час проведення робіт;
14. Звіти щодо ефективності використання засобів механізації у процесі реставрації (наприклад, техніка для обрізки дерев, механізми для

відновлення водойм);

15. Акти здачі-приймання завершених об'єктів реставрації та реконструкції.

Планування робіт СПГ

1. Стратегічні плани розвитку садово-паркового господарства;
2. Плани капітальних ремонтів і реконструкцій (документація, яка включає графіки та планові витрати на реконструкцію парків, алеї, зон відпочинку);
3. Генеральні плани садово-паркового господарства (схеми планування територій, інфраструктури парків і садів, урахування рельєфу, водних ресурсів та інших природних особливостей);
4. Детальні проекти озеленення (документи, що включають схеми насаджень, типи та розташування дерев, чагарників, газонів, квітників тощо);
Проекти благоустрою територій (документація з розробки пішохідних доріжок, дитячих майданчиків, зон відпочинку, водойм і водоспадів);
5. Інвентаризаційні відомості зелених насаджень (перелік існуючих дерев, кущів, газонів, з указанням їх видів, стану, віку, кількості та площі);
6. Документи про облік і аналіз насаджень;
7. Кошториси та бюджети проектів озеленення (детальні розрахунки витрат на придбання рослинного матеріалу, оплату праці, технічне обслуговування, придбання добрив, засобів захисту рослин);
8. Фінансові звіти про реалізацію проектів;
9. Технічні паспорти рослин (інформація про сорти дерев і чагарників, їх походження, фізіологічні характеристики, особливості росту та розвитку);
10. Сертифікати на посадковий матеріал;

11. Плани ландшафтного дизайну (детальні креслення та проекти створення ландшафтних композицій, альпінаріїв, рокаріїв, водойм і декоративних конструкцій).

Лікарські рослини

1. Технологічні карти з впровадження інноваційних методів вирощування лікарських рослин;
2. Акти впровадження нових сортів лікарських рослин;
3. Звіти про рентабельність лікарської сировини;
4. Акти закладки та ведення експериментальних ділянок;
5. Сертифікати органічної продукції (якщо підприємство вирощує лікарські рослини за стандартами органічного землеробства);
6. Технологічні карти переробки сировини;
7. Звіти про якість та стандартизацію готової продукції;
8. Плани дій у разі надзвичайних ситуацій (посухи, шкідники, несприятливі погодні умови) для забезпечення стабільного врожаю лікарських рослин;
9. Документи з обліку експорту та імпорту лікарської сировини;
10. Акти сертифікації для експорту;
11. Ліцензії на вирощування та переробку лікарських рослин;
12. Звіти про довгостроковий моніторинг ділянок з лікарськими рослинами;
13. Аранжування
14. Звіти про реалізацію проектів аранжування на підприємстві;
15. Проектні пропозиції з аранжування (з включенням планів і схем);
16. Інструкції щодо використання специфічних технологій (дренаж, зрошення);
17. Інформаційні системи про види рослин, їх характеристики та умови вирощування;
18. Схеми ландшафтного дизайну та топографічні карти території;

19. Дані про стан екосистеми в зоні аранжування;

20. Картки обліку об'єктів аранжування.

Моніторинг шкідників декоративних рослин

1. Проекти по захисту декоративних рослин від шкідників;
2. Технічні проекти по застосуванню засобів захисту рослин;
3. Розроблені плани реагування на масовий розвиток шкідників;
4. Інструкції для персоналу щодо дій в екстремальних ситуаціях;
5. Статистичні дані про поширеність шкідників у регіоні;
6. Довгострокові спостереження за змінами в чисельності шкідників;
7. Протоколи експериментальних досліджень, що проводяться на підприємстві;
8. Методики, використані для вивчення шкідників та їхньої шкодочинності;
9. Облікові записи проведених заходів з моніторингу шкідників;
10. Журнали обліку виконаних робіт і застосованих препаратів;
11. Сертифікати на засоби захисту рослин, що використовуються на підприємстві;
12. Ліцензії на здійснення діяльності в галузі захисту рослин;
13. Звіти про екологічний моніторинг впливу на довкілля.

4. Підведення підсумків практики.

4.1. Оформлення щоденника та характеристика здобувача.

В період проходження виробничо-технологічної практики ведеться щоденник, а після закінчення - складається звіт. Щоденник ведеться за кожний день перебування на виробництві і повинен містити опис виконаних здобувачом робіт і критичний аналіз результатів практики. Щоденник завіряється керівником практики від виробництва, а при поверненні в університет здається на кафедру разом зі звітом.

Характеристика здобувача під час проходження практики надається безпосереднім керівником практики від виробництва або керівником підприємства чи підрозділу. В ній вказується ставлення здобувача до виробничо-технологічної практики, ступінь теоретичних знань та набутих практичних навиків, виконувані роботи та їх якість, участь в громадському житті підприємства і т.п.

4.2. Звіт про виробничу практику.

Звіт про практику складається в останні дні перебування на виробництві та завіряється керівником практики. Звіт складається зі вступу, основної частини, висновків і додатків. Приводиться список використаних літературних джерел, нормативних матеріалів.

У вступі дається коротка характеристика підприємства напрями і результати його діяльності.

В основній частині звіту розкриваються всі питання, передбачені викладеною програмою, та виконувані здобувачем види робіт. З кожного виду робіт відображаються такі основні положення:

- характеристика умов, в яких проводилися роботи (наприклад, при відводі лісосік вказати вік, склад, бонітет насадження і т.п.);
- описи технології робіт з наведенням машин, знарядь та інструментів;
- результати та оцінки якості виконаних робіт.

До основної частини звіту додаються первинні документи, прийняті на підприємстві правила техніки безпеки та ін.

У висновках здобувач дає аналіз лісгосподарського виробництва і порівнює практичну діяльність з теоретичними знаннями, одержаними в процесі навчання в університеті.

У звіті відображається також участь в громадській і виробничій діяльності підприємства, указується конкретна робота, виконана під час практики.

4.3. Структура звіту про виробничу практику

Титульна сторінка

Відрядне посвідчення

Характеристика

Щоденник

Вступ

Пояснювальна записка

Декоративне формування рослин та топіарне мистецтво

Декоративні рослини закритого ґрунту

Ландшафтні культури та лісорозведення

Експлуатація та інвентаризація садово-паркових об'єктів

Організація садово-паркового господарства

Геоботаніка

Парколісовпорядкування

Ландшафтна архітектура

Реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів

Планування робіт СПГ

Лікарські рослини

Аранжування

Моніторинг шкідників декоративних рослин

Висновки

Додатки

4.4. Підсумки практики.

Після закінчення практики здається залік (захищається звіт) перед комісією. При оцінці підсумків роботи здобувача береться до уваги характеристика, яку він одержав на підприємстві, а також якість, обсяг і рівень володіння зібраним матеріалом. Обов'язково описуються види діяльності на підприємстві і об'єкти які представляють наукову цінність і наявний передовий виробничий досвід, що має слугувати основою для доповіді на загальній конференції.

У разі невиконання програми практики, одержання негативного відгуку від підприємства, здобувач направляється повторно на практику в період канікул. В окремих випадках може розглядатися питання про доцільність подальшого перебування здобувача в університеті.

Навчальне видання

ВИРОБНИЧО - ТЕХНОЛОГІЧНА ПРАКТИКА

Методичні вказівки

до проходження виробничо- технологічної практики

Укладачі:

Біла Юлія Миколаївна
Суска Анастасія Анатоліївна
Горошко Віталій Віталійович
Назаренко Віталій Васильович
Распопіна Світлана Петрівна
Гармаш Анна Василівна
Пастернак Володимир Петрович
Швиденко Інна Миколаївна
Познякова Світлана Іванівна
Булат Андрій Геннадійович
Діденко Максим Михайлович
Величко Олександр Борисович
Кравченко Людмила Іванівна

Редактор Біла Ю. М.

Комп'ютерний набір і верстка Біла Ю.М.

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman Папір для цифрового друку. Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 1,9. Наклад 100 пр.

Державний біотехнологічний університет 61002,

м. Харків, вул. Алчевських, 44
